

Ekologisk köttproduktion och naturvård i hagmarker

– hur slår man två flugor i en smäll?

Dokumentation från seminarium den 14 januari 1999 i Stockholm.

Maria Dirke

Seminarieret anordnades av arbetsgruppen för biologisk mångfald inom ekologiskt lantbruk. I gruppen ingår representanter för Artdatabanken, Ekologiska Lantbrukarna, Hushållningssällskapet, KRAV, Jordbruksverket (SJV), Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) och Naturskyddsföreningen (SNF). Arbetsgruppens syfte är att uppmärksamma och tillvarata den potential till samverkan som finns mellan ekologiskt lantbruk och naturvård.

Seminarieret finansierades av Ekhagastiftelsen, Centrum för uthålligt lantbruk (CUL) vid SLU, Världsnaturfonden samt Jordbruksverket och EU-kampanjen Markernas Mångfald.

Den här dokumentationen grundar sig på anteckningar förda under pågående seminarium.

Innehållsförteckning:

FINNS DET KONFLIKTER MELLAN EKOLOGISK KÖTTPRODUKTION OCH NATURVÅRD I HAGMARKER?	3
VILKA KRAV STÄLLER DJURHÄLSOVÅRDEN PÅ HAGMARKSSKÖTSELN? PARASITPROBLEM I EKOLOGISK BETESPRODUKTION.	4
NÖTKREATURENS HÄLSA OCH TILLVÄXT VID OLIKA BETESTRYCK.	5
RESULTAT	6
VILKA FAKTISKA KRAV STÄLLS I NUVARANDE MILJÖSTÖD FÖR BETESMARKER?	7
DIREKTIVEN FÖR MILJÖSTÖDSUTREDNINGEN.	7
UPPGIFTER:	8
TA HÄNSYN TILL:	8
OM FÖRÄNDRINGAR FÖRESLÅS:	8
ARBETETS UPPLÄGGNING:	8
MÅLOMRÅDEN:	8
VAD EFTERFRÅGAR KONSUMENTERNA?	9
VOLYMER ÅRSVIS	9
KVALITET:	9
EN UNDERSÖKNING GJORD AV NUI:	9
VAR EFFEKTIV PÅ TVÅ MARKNADER, MED NATURBETESMARKERNA SOM VÄSENTLIG RESURS!	10
VAD ÄR UTMANINGARNA?	10
DISKUSSIONSFRÅGOR I GRUPPER	11
2. KRAV-REGLERNA - BEHOVS FÖRÄNDRINGAR FÖR ATT STIMULERA NATURVÅRD I KÖTTPRODUKTIONEN?	12
3. HUR BÖR MILJÖSTÖDEN VARA UTFORMAD FÖR ATT UNDERLÄTTA ATT EKOLOGISK KÖTTPRODUKTION FÖRENAS MED NATURVÅRD?	12
4. VARIERANDE BETESTRYCK UNDER SOMMAREN OCH OLIKA DJURSLAG?	13
SAMMANFATTNING AV DAGEN:	13

Finns det konflikter mellan ekologisk köttproduktion och naturvård i hagmarker?

Olle Linder, Åsbergby Gård, Knivsta.

Åsbergby Gård drivs ekologiskt med en dikobesättning på 65 dikor, 10-15 suggor i utegräsbesättning, 60 ha hagmark och 200 ha åkermark. På gården har man inga särskilda restriktioner för att undvika parasitproblem.

Kalvarna får en successiv invänjning till bete genom att de huvudsakligen diar när de kommer ut. Betesmarker kombineras med bete av andra skörd på andra års vall.

Möjligheter:

- Djur skall naturligtvis gå ute under betessäsongen. Detta föreskrivs även i KRAVs regler. På de ekologiska gårdarna finns alltid vall och ofta finns det åtminstone några djur som äter grovfodret under vintern och kräver bete under sommarhalvåret.
- När man inte använder kemiska bekämpningsmedel eller handelsgödsel på omgivande åkermark gynnas den biologiska mångfalden.
- Förutom genom bete kan man variera skötseln av hagmarken genom höströjning och andra skötselåtgärder.

Konflikterna:

- I mjölkproduktion kan utegången innebära problem. Djuren själva går helst ute när som helst på året. Så småningom blir det upptrampat och blött närmast stallet, ganska söndertrampat även ute i hagen. Innebär utegången att djuren går på hagmark ansamlas växtnäring från grovfoderproduktionen på denna hagmark under vintern. Hårdgjord platta kan vara en del av lösningen.
- Så hårt betetryck som behövs för att på bästa sätt gynna mångfalden innebär ofta för dålig produktion hos djuren. En väl skött hagmark passar bäst för djur som inte producerar så mycket som mjölkkor eller högproduktiva köttdjur gör. Olle löser det genom att variera betesgången mellan annat bete på åker och på hagmarken, men det innebär ibland att de inte betar särskilt mycket i hagmarken.
- Svårt att hinna med röjning i tillräcklig omfattning. De två - tre personer som arbetar på Åsbergby Gård har svårt att hinna med det under sommartid. Olle funderar på teknisk hjälp, t ex dikesröjare.

Vilka krav ställer djurhälsovården på hagmarksskötseln? Parasitproblem i ekologisk betesproduktion.

Åsa Lindquist, veterinär vid Svenska Djurhälsovården.

Jämställer hagmarker med det man inom djurhälsovården kallar permanenta beten.

Betesdjur skall erbjudas bete under hyfsade förhållanden för att de skall kunna tillfredsställa sina behov. Bete skall ge näring, spårämnen, energi för underhåll, produktion (ull, mjölk, kött) och egen tillväxt.

Undernäring pga för lågt innehåll av näringsämnen, spårämnen etc orsakar:

- avmagring hos vuxna ej lakterande djur
- försämrad ullkvalitet, hårrem,
- sänkt mjölkproduktion,
- markant försämrad tillväxt,
- ökad känslighet för infektioner
- ökad känslighet för parasiter.

Undernäring av det här slaget får aldrig accepteras.

Magtarmparasiter orsakar att djuren inte kan ta upp näring på vanligt sätt. Detta ger

- Effekter på produktiviteten
- Effekt på aptiten
- Endogen förlust av proteiner
- Effekt på matsmältningen och näringsupptaget
- Foderutnyttjande och metaboliska effekter

Förebygg parasiter genom att

- Erbjud god näringsstatus.
- Unvika "farliga infektioner".

Kalvar som kommer med sin mamma ut på bete klarar sig oftast bra eftersom diandet är huvudsakliga födointaget.

Sensommar- och höstbetessläppta djur svårare. Lamm är mycket svåra eftersom de betar mycket med en gång de kommer ut på betet.

De djur som släpps på permanenta beten utsätts för 5 ggr högre parasitbörda än de som kommer ut på parasitfritt åkermarksbete.

Parasitfritt bete:

- De första 2 åren som betet utnyttjas till berört djurslag.
- Ej betat av samma djurslag en sommar + vintern före och efter.
- Upplöjd och nyinsådd vall.

Nästan parasitfritt bete:

- Efter 1 juli om det är fritt från samma djurslag innan dess.
- Efter ett par veckors försommartorka.
- Gamla djur sprider inte lika stor mängd parasiter som yngre djur.

Betesplanera är det viktiga för att undvika problem med spridning och angrepp av parasiter.

Vissa parasiter som måste uppmärksammas särskilt:

Stora magmasken; vilken man inte kommer inte undan genom att betesplanera. Den drabbar både äldre och yngre djur. Får kan man inte låta gå på det betet som orsakade angreppet igen samma säsong, andra djurslag kan dock beta där. Efter en sanerande vinterperiod är det möjligt att återigen släppa fåren där.

Fästingburna sjukdomar och Parafilaria.

Träckprov måste tas för att kolla förekomsten av de svåra parasiterna!

Sammanfattning:

Betet skall ge tillräckligt med näring

Betesplanera ur parasitsynpunkt

Skydda de unga individerna

Växel-/sambeta med andra djurslag

Om möjligt låta betet vila en säsong då och då

Gårdsanpassade betesplaner

Krav på producenten:

- kunskap om parasiterna och deras livsbetingelser samt om hur man förebygger parasitsjukdomar.

Litterarturtips: Ekologisk djurhållning. Bekämpning av parasiter hos nötkreatur och får på bete. Jordbruksinformation 3 – 1998. Jordbruksverket. Telefon 036 – 15 50 00.

Nötkreaturens hälsa och tillväxt vid olika betestryck.

Eva Spörndly, forskare vid Institutionen för husdjurens utfodring och vård, SLU.

Refererade till arbete med stutar på hagmarksbete. För att belysa sambanden mellan beteshöjd och djurens produktivitet genomfördes en serie försök på hagmarksbeten. Försöken genomfördes med växande nötkreatur på tre olika hagmarker under 2-3 år. Djurens tillväxt och slaktkroppssammansättning studerades vid tre olika betestryck, beteshöjderna var ”låg” 3-6 cm, ”medel” 6 - 10 cm och ”hög” >10 cm. 25 st 20 – 24 månader gamla SRB-stutar/år studerades. Beteshöjden mättes med sk ”betessticka” där man mäter höjden vid det första gröna blad som påträffas när man sänker ned en liten plexiglastunga som löper på en graderad stång. Beteshöjden mättes varje eller varannan vecka under hela säsongen.

Vid länsstyrelsens besiktning för miljöstöd biologisk mångfald – betesmarker blev bedömningen:

Låg beteshöjd:	100% bra betat
Medel beteshöjd:	70% bra, 30% hyfsat betat
Hög beteshöjd:	50% bra betat

Resultat

Djuren som betade på den låga beteshöjden (3-6 cm) hade signifikant lägre tillväxt jämfört med djuren som betade på beteshöjder över 6 cm. Ingen skillnad i tillväxt erhöles mellan djur som

betade vid 6 –10 cm och djur som betade vid en beteshöjd över 10 cm.

Figur 1 sammanfattar två års resultat på en av lokalerna och illustrerar de samband som påvisades. Tillväxten för djuren på den låga beteshöjden var ungefär halverad jämfört med de andra grupperna. Djuren som betat på en låg beteshöjd hade även en signifikant lägre klassning och fettansättning vid slakt.

Slutsatsen av dessa försök är att bete vid låga beteshöjder (3-6 cm) ger avsevärda minskningar i produktivitet för växande djur.

Övrigt

Ett utav de två försöksåren förekom lungmask främst på det led med låg beteshöjd.

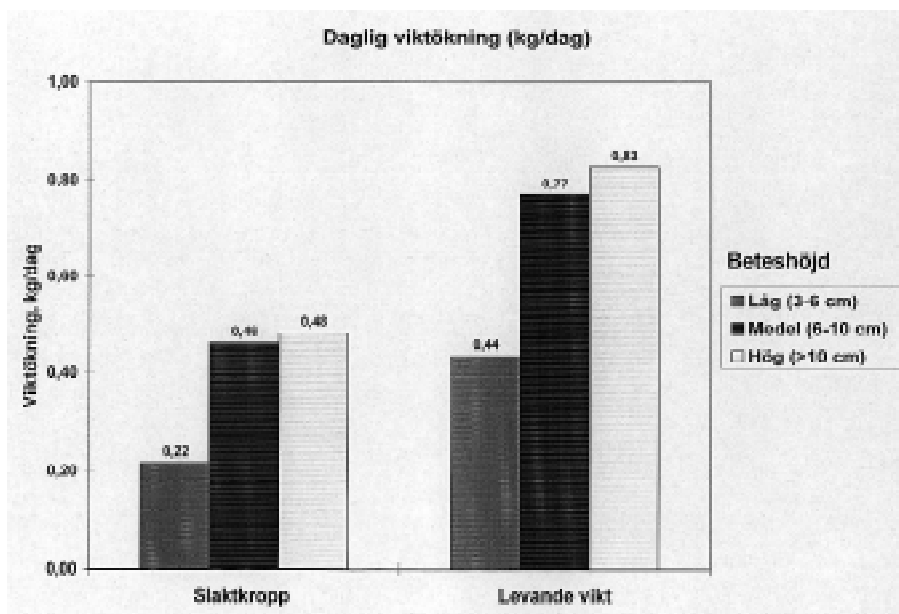
Lantbrukaren vet i stort sett vilka områden djuren kommer att lämna, skuggiga områden etc. När de går in på de områdena är det en signal att betestillgången är för dålig.

Metoden som använts för att mäta beteshöjden skiljer sig från den som länsstyrelsens kontrollanter använder. Det kan finnas vissa skillnader i jämförelser. Betesstickan (använd i försöket) innebär bara ett sätt att läsa av, betesplattan (används av Länsstyrelserna) innebär att man måste göra en bedömning. Eva Spörndly, som provat båda metoderna, ansåg betesstickan vara lättare att använda för en säker avläsning.

Stora skillnad mellan låg och hög beteshöjd - kan djuren kompensera det om de kommer på ett kraftigare bete efteråt? Kompensatorisk tillväxt efteråt diskutabel, bäst att tillväxten kommer när den är bäst inpassad i tid och tillväxtfas, men Eva tror den kan ske i viss omfattning.

Åsa Lindqvist kommentar: Får går inte över och betar på det förvuxna betet. Istället betar de och lammen nära sina rator och därför ökar risken för parasitinfektioner. Viktigt när man värderar sådan här slags marker.

Litteraturtips: Fakta Jordbruk Nr 14, 1998, Sveriges Lantbruksuniversitet, telefon nr 018 – 67 11 00.

Vilka faktiska krav ställs i nuvarande miljöstöd för betesmarker?

Sören Pettersson, handläggare vid Länsstyrelsen i Stockholms län.

Syftet med miljöstöd i betesmarker är att göra en insats för naturvården.

Miljöstöd för biologisk mångfald – betesmarker kräver:

- Minst 5 år
- Väl avbetad vid betesperiodens slut
- Ingen ingenväxning av buskar och träd
- Minst 75% av ytan täckt av grässvål (gäller ej skogsbete)
- Förbud mot användning av kemisk bekämpning
- Förbud mot att gödsla markerna

Specifika krav för olika värdeklasser. Värdeklasserna är, med respektive ersättning (1998):

Klass A (2 400 kr/ha)

Klass B (1 600 kr/ha)

Klass C och Öppet odlingslandskap (1 000 kr/ha)

De olika värdeklasserna bestäms av hur stor andel av beteshagen som har hävdgynnad flora och andel med negativ påverkan, t ex tidigare plöjd eller gödslad mark.

Kontroll av betesmarker utförs av länsstyrelsen. Länsstyrelsen bestämmer också när betesperioden betecknas som avslutad.

Som kontrollant skall man inte diskutera ersättningens storlek. Däremot informera om vad som är bra eller dåligt (särskilt det bra) och diskutera problem som man ser finns eller man misstänker. Detta för att möjliggöra för bonden att kommentera eller specificera anledningar.

Vid kontroll har kontrollanten i uppgift att dokumentera de förhållanden som gäller vid kontrolltillfället. Följande skall dokumenteras:

- Uppmätt areal som uppfyller grundkraven för kraven på grässvål.
- Är det rätt värdeklass?
- Hur stor andel igenväxning, betestryck och andel årsly.
- Har grundkraven följts angående gödsling och kemisk bekämpning.
- Har brukaren brutit mot de särskilda villkoren om tillskottsutfodring, vinterbete och gräsets medelhöjd.

En prel. genomgång av kontrollresultat från Stockholms län visar inga påtagliga skillnader mellan konventionella och ekologiska brukare ifråga om att uppfylla skötselkraven.

Litteraturtips: Miljöstöd 1999. Informationsbroschyr från Jordbruksverket. Finns på alla länsstyrelser.

Direktiven för miljöstödsutredningen.

Olof Johansson, Jordbruksverket, sekreterare i miljöstödsutredningen.

Miljöstödsutredningen arbetar med förslag till ett fortsatt miljöprogram för perioden 2001 – 2005 med två kostnadsalternativ 2 800 milj kr resp 1 800 milj kr per år.

Karl-Olov Öster ensamutredare. Samlat en grupp omkring sig. Nu mitt inne i utredningsarbetet. Färdigt förslag skall presenteras senast 30 juni 1999.

Uppgifter:

- Föreslå sammanslagningar av åtgärder som avser samma markslag
- Studera möjligheterna till grund- och tilläggsersättningar
- Ett förbättrat kulturminnesstöd
- Pröva möjligheterna till effektivare miljöåtgärder
- Bedöma delar av nuvarande regler inom det ekologiska området
- Föreslå utformning av satsningar på kompetensutveckling för lantbrukare
- Bedöma möjligheterna att inkludera rennäringens markanvändning och miljöpåverkan.

Ta hänsyn till:

- att miljöprogramutredningen även i fortsättningen ska medverka till att tillgodose de regionalpolitiska målen för norra Sverige på miljömässiga grunder
- att den pågående reformeringen av CAP måste följas

Om förändringar föreslås:

- Eftersträva övergångslösningar som underlättar för både lantbrukare och myndigheter.
- Redovisa förväntade administrativa konsekvenser och kostnader

Arbetets uppläggning:

Nuvarande miljöåtgärders bidrag till uppfyllelsen av miljömålen för jordbruket samt identifikation av behovet av förändringar av dessa åtgärder.

Utredningen av förslag till miljöåtgärder inom olika målområden

Sammanvägning av föreslagna åtgärder till ett miljöprogram

Alla har varit positiva till förslag om grund och tilläggsersättning för stödet till biologisk mångfald.

Tittat på Länsstyrelsernas erfarenheter, RRVs utvärdering, andra länders liknande program.

Målområden:

- 1) Biologisk mångfald/ öppet odlingslandskap
- 2) Kulturmiljövärden (särskild arbetsgrupp)
- 3) Miljöanpassat jordbruk (särskild arbetsgrupp) (Konventionellt jordbruk; Ekologiskt lantbruk; Vn-läckage)
- 4) Utrotningshotade husdjursraser och kulturväxter
- 5) Lantbrukarnas kompetensutveckling
- 6) Rennäringen

Vad efterfrågar konsumenterna?

Camilla Sandenskog, Scan Farmek, arbetar med marknadsfrågor om ekologiskt kött.

Stabil marknad för KRAV-kött. Konsumenterna efterfrågar produktionssättet i både odling, foder och djurhållning.

Volymer årsvis

Slakt 96: 2 687 ungnöt
 Slakt 97: 3 595 ungnöt
 Slakt 98: 5 000 ungnöt
 Troligt behov 2000: 12 000 ungnöt

Förfrågningarna har ökat markant men faktiska beställningar från storhushåll har inte ökat i motsvarande omfattning.

Lamm svår att hålla jämn mängd av. Lammen "kommer med på köpet". Utvecklingen inriktad på att stycka lamm mer än tidigare.

Stabil och bred marknad

- Detaljhandel - box/helfall
- Restaurang och storhushåll - detaljer
- Industrikunder - detaljer/charkråvara-
- Scanfoods - förädling
- Export - detaljer/fryst

Kvalitet, nötkött:

Vikt 250 - 425 kg
 Fettgrupp 04-12
 Konformation E - O (bedömning fördelning mellan kött och ben)

Erfarenheten är att man inte kan ta djuren direkt från betena till slakt. Under augusti - september har SQM de sämsta klassningarna (många 02 (magra)). Nu i början av året håller 80 - 90 % av slaktkropparna butiksefterfrågad vara. Styckningsdetaljer av lägre klassning används inte i KRAV-sortimentet utan går in i det konventionella sortimentet, 02-or försvinner in ett sortiment som säljs till en viss kategori affärer (via annan grossist??) som i sin tur säljer och konkurrerar med köttråvara av högre kvalitet.

En kundundersökning gjord av Näringslivets Utredningsinstitut:

Varför KRAV-märkt kött?

- Förvaltar jorden
- Ingen antibiotika
- Avmaska ej
- Ansvar
- Djuren mår bättre
- Vill äta svenskt

Efterlysta KRAVprodukter

Färdiga produkter - ex hamburgare

Charkprodukter
 Korv
 Skinka kokt och rökt
 Mer helt kött
 Barnanpassade produkter

Stränga krav under uppfödningen. Kontroller under produktionen. Ger trygghet och förtroende.

Det är inte tillräckligt att det ”bara” är KRAVgodkänt - det måste även klara klassningen för att kunna komma ända ut i butik.

Var effektiv på två marknader, med naturbetesmarkerna som väsentlig resurs!

Inger Pehrson, Palustre HB samt generalsekreterare i Sveriges Nötköttsproducenter.

Konflikten ligger inte i rubriken till dagens seminarium.

Kan man vara effektiv producent av både kvalitetskött och landskapsskötsel?

- Man måste acceptera att det är två marknader, ”gilla läget”
- Marknadernas krav skall vara tydliga och välmotiverade. (nya miljöstödsregler på gång men redan under 99 finns hopp om att tolkning av nuvarande regler förbättras. Marknadens krav har varit så otydliga att de hittills inte varit styrande i produktionen. Nu skymtar förutsättningar för professionalitet även i denna produktion. Köttet har prånglats ut, merprissättning för olika klassningar av kött har varit så liten att producenten inte tagit det på allvar.)

Nytt på avräkningsnoteringen är att tydligt visa vilket pris som ges för högsta möjliga kvalitet (märkeskvalitet att jämföra med ordinär respektive övrig) Detta tänkande har inte funnits tillräckligt starkt i producentled.

Skall vi få en uthållig produktion i betesmarkerna måste producenterna komma fram med nötkött och lammkött av högsta kvalitet för att få ut bra priser.

Vad är utmaningarna?

Under många år haft alldeles för dålig rådgivning på bete. I samband med taggtråd, kraftfoder etc kom fick betesrådgivningen stryka på foten. Kulturen att tala mycket bete finns inte på lantbruksuniversitetet och liknande. Hamnar mellan stolarna vo - husdjur.

Väsentligt att bygga upp producenternas beteskunskap. Jämförbart för både konventionellt och ekologiskt.

Idag och framöver har vi högre krav på specifika vikter, klasser och fettgrupper.

Detta ökar vikten av:

Bättre planering och uppföljning (höjd intensitet - även stut)

+

Gårdsanpassade systemlösningar angående:

- Permanent betesmark. Naturbetesmark; viktigt med maximalt antal djur i början av säsongen eftersom dessa marker inte kan skötas på något annat sätt, vanligtvis.

- Kultiverad betesmark; kan ofta användas på ett något annorlunda sätt än ovanstående
- Vallar; kan betas innan första slåtter (unga djur för att få parasitfritt bete) eller efter andra skörden
- Grönfoderväxter; för att få fram tillräckligt bra slaktkroppar.
- Tillskottsfoder (många producenter missar).
- Slutgödning. Måste diskuteras mycket mera, det kostar för mycket att skicka djur till slakt som klassar sig för dåligt.

Förutsättningar för en lyckad betesdrift:

- PLANERA!
- HA EN BEREDSKAP!
- AGERA I TID!

Marknadens hårda krav måste mötas på detta sätt.

Ta bort en tredjedel av betesarealen och skörda på annat sätt. Ha det som en beredskap om det blir torka och dålig tillväxt av olika orsaker. Om det istället blir god betestillväxt under försäsong bestäm istället vilken areal jag kan ta undan och ta en ensilageskörd utav. Planera i förväg!

En betesplanta kan inte ha mer än en viss mängd (viss yta) friska fräscha blad. Förvuxen betesplanta innehåller även avvissnade blad som är mindre nyttiga och mindre smakliga. Ett välavbetat bete ger fräscha smakliga blad och med högt näringsinnehåll.

Diskussionsfrågor i grupper

1. Vad krävs av en satsning på KRAV-märkt naturbeteskött? (2 grupper)

Behov? Finns en reell naturvårdsnytta med ännu en märkning? Hos konsumenter kan det finnas en uppfattning att KRAV-märket innefattar även en naturvårdsnytta. Även diskussioner kring om man inte gör en märkning - finns en risk för att naturmarkskött tas omhand av den konventionella köttproduktionen. Finns det en stor kategori konsumenter som tycker det är viktigare med kött producerat på hagmarker än med t ex KRAV-märkning

Ytterligare en märkning ger problem för konsumenten. Risk att KRAV-märket urvattnas.

Olika lokala förutsättningar för vallodling / naturbete

Först när en KRAV-köttprodukt når upp till ca 20% lär en extra naturbetesköttsmärkning vara aktuell. Identitetsmärkning av KRAVkött i butiken (med uppfödare, gårdsdata etc) kan vara en lösning idag.

Tre alternativ utifrån att gruppens medlemmar tror naturbeteskött är något som kommer framöver:

En oberoende Naturbetesklass utanför KRAV

Utvidgade regler för KRAV (gruppen rekommenderar det här alternativet)

Handelns egen märkning

Rekommendationer att de som har förslag till förbättringar inom naturvård i den ekologiska produktionen kontaktar arbetsgruppen. (Kontaktperson Olle Kvarnbäck, tele 018 – 56 04 31)

2. KRAV-reglerna - behövs förändringar för att stimulera naturvård i köttproduktionen?

(2 grupper)

Inga fel på reglerna!

Parasiter: viktigt att kunna behålla en låg användning av bekämpningsmedel. Regelbundna träckprover kan vara en framkomlig väg till förbättring.

Kalvförmedling diskuterades i andra gruppen.

Vad göra med tjurkalvar födda i KRAV-mjölkbesättningar?

- Hur ska de nå ut till villiga KRAV-ungnötsuppfödare?
- Kan förmedlingsreglerna bli enklare?
- Bör mjölkbonden själv föda upp kalvarna - kretsloppstanken?
- Förbättra köttansättningen avelsmässigt!
- Hur får vi ut fler djur i hagmarkerna?
- Organiserad naturbetesförmedling
- tiden tog slut...

KRAV kommentar ang begränsningen att man endast får köpa in kalvar från max tre andra gårdar är tillkommen pga behovet att begränsa smittspridningen.

När man tar träckprov skall man ta från flera djur (ett prov från ett nyspillt djur samt från fem ytterligare individer, sex stycken totalt) och det är viktigt att ta i taktiskt rätt tidpunkt eftersom äggläggning sker vid olika tidpunkter beroende på en rad olika faktorer. Kontakta veterinär t ex för att få en bedömning av när ett sådant prov bör tas. Lämplig tidpunkt varierar mellan olika år.

3. Hur bör miljöstöden vara utformade för att underlätta att ekologisk köttproduktion förenas med naturvård? (2 grupper)

Grupp 1. Miljöstöden. Tycker man kan stryka ekologisk i formuleringen eftersom det finns så många likheter.

möjligheten att inte beta en betesmark ett år? För sanering...

möjlighet till regional anpassning

grundstöd + toppstöd till betesmark

krav på utbildning för de som sökt ekologiskt stöd

samordning mellan rådgivning i delprogram 1 och 3

Grupp 2. Utformning av miljöstöden för att underlätta förening av ekologisk köttproduktion och naturvård

-parasitproblemet; lämnas obetat/svagt betat ett år/två säsonger per 5-årsperiod ok? (dock inte alla marker)

-kompetenskrav ska vara höga, kunskapen ska styra, inte stöden

-betesstödet kopplat till antal djur istället för areal jfr NOLA

-flexibilitet

Dynglevande arter som är anpassade för sandiga marker skulle missgynnas betydligt om naturbetesmarken inte betades varje år.

Lämna beten utan bete något år ser Åsa Lindqvist som en nödfallsåtgärd. Om man behöver låta beten vila bör man också låta göra ett träckprov för att förvissa sig om läget. Det är viktigt att ha koll på parasittrycket. Bakgrund att hon motsätter sig att behandla parasiter först när symptomen syns. Alternativet är att ta prover (gratis om man är med i Djurhälsovården) för att hålla koll på

läget.

4. Varierande betetryck under sommaren och olika djurslag?

Betrycket. Bra diskussion men inga direkta konkreta synpunkter

Flexibilitet saknas på många håll. Brukandet, handläggarna och lantbrukarna. En stor biologisk mångfald som vi vill bevara men då krävs det verkligen ett artilleri av olika metoder för att kunna tillgodose olika krav

Handläggarna behöver vara mycket kunniga för att kunna relevant bedöma den gårdsvisa anpassning som förhoppningsvis blir vanligare framöver.

Bönderna har idag inte tradition på att hålla mer än ett djurslag. Behöver bli flexibla med att kombinera olika djurslag för att förbättra naturvårdsskötseln och produktionen.

Inger Pehrson: Vi behöver gemensamt leta reda på de goda exemplen. Det goda exemplet har oerhörd vikt i lantbrukarkretsar.

Är det några risker med att blanda ihop olika djur?

Hjortar med tuberkulos är direkt olämpligt att ha med våra nötkreatur eftersom tuberkulosen överförs. BVD överförs mycket sällan och det är svårt att belägga. Några andra sällsynta sjukdomar nämndes men som inte har någon praktisk betydelse.

Mjölkdirektivet föreskriver att man inte har olika djurslag

Sammanfattning av dagen:

Vill vi

bevara biologisk mångfald skall vi bevara

betesplanerande och träckprovtagande bönder och betande boskap väl spridda i landet.

Kvalitetskött och rikt landskap ger

Kvalitetsbetalning resp stöd/ersättning vilket ger

lönsamhet & uthållighet

Höj beteskompetensen och gör betesplan med dels köttproduktion och dels landskapsskötsel!

Deltagarförteckning "Ekologisk köttproduktion och naturvård i hagmarker" 14/1 1999

Johanna Alton, Kulturmiljöenheten, Länsstyrelsen i Stockholms län, Box 22067 104 22 Stockholm

Birgitta Andersson, Länsstyrelsen i Södermanlands län, 611 86 Nyköping

Gunnel Andersson, Hushållningssällskapet i Kalmar, Flottiljvägen 18, 392 41 Kalmar

Ulrika Andersson-Stark, Scan Farmek, Tornbyvägen 7, 581 92 Linköping

Mora Aronsson, ArtDatabanken, SLU, Box 7007, 750 07 Uppsala

Martin Asplund, KRAV, Box 1940, 751 49 Uppsala

Anna Backlin, Länsstyrelsen, Box 1025, 871 29 Härnösand

Arndt Bassler,

Jan Bengtsson, Inst för Ekologi och miljövård, SLU, Box 7072, 750 07 Uppsala

Maria Berdén, Kvarnvägen 15, 711 76 Storå

Lena Bergils, Stockholms läns museum, Box 6176, 102 33 Stockholm

Anders Bretz, Tekniska kontoret, Uppsala kommun, Box 475, 751 06 Uppsala

Margareta Dahlberg, Box 9, 590 79 Vreta Kloster

Maria Dirke, Ekologiska lantbrukarna, Blommenhovsvägen 13, 611 39 Nyköping

Anne-Marie Dock-Gustavsson, Jordbruksverkets regionkontor, Länsstyrelsen, 751 86 Uppsala

Jesper Eggertsen, Länsstyrelsen Västra Götaland, Box 224, 532 23 Skara

Louise Ellman Kareld, Länsstyrelsen, Lantbruksenheten, 351 86 Växjö

Alf Ericson, Västmanlands läns Hushållningssällskap, Brunnby gård, 725 97 Västerås

Anders Eriksson, Tekniska kontoret, Uppsala kommun, Box 475, 751 06 Uppsala

Bengt Eriksson, Lånsta 6184 A, 733 94 Sala

Brita Fahlström, Länsstyrelsen Kalmar län, 391 86 Kalmar

Anders Glimskär, Inst för Naturvårdsbiologi, SLU, Box 7002, 750 07 Uppsala

Thomas Gunnarsson, Edared, 510 13 Björketorp

Anna Gustafsson, Hushållningssällskapet i Stockholms och Uppsala län, Box 412, 751 06 Uppsala

Maud Gustafsson Fahlbeck, HS, Box 412, 751 06 Uppsala

Runar Gustafsson, Farmek, Slakterigatan 6, 721 32 Västerås

Jan Helgesson, Ekhaga försöksgård, Funbo-Lövsta, 755 97 Uppsala

Anders Häggström, Veckholm Tjulsta, 745 99 Enköping

Karin Höök, Centrum för uthålligt lantbruk (CUL), SLU, Box 7070, 750 07 Uppsala

Anna Jamiesson, Vretaskolan, Box 9, 590 79 Vreta Kloster

Ingrid Jarlebring, Länsstyrelsen, 801 70 Gävle

Jenny Jewert, Näringslivs- och landsbygdssenheten, Länsstyrelsen i Uppsala län, 751 86 Uppsala

Jens Johannesson, Skebokvarnsvägen 125, 124 52 Bandhagen

Olof Johansson, Miljöenheten, Jordbruksverket, 551 82 Jönköping

Anneli Johansson, Lantbruksenheten, Länsstyrelsen i Östergötland

Sten Jonsson, Aspdungevägen 10, 743 40 Storvreta

Lis-Britt Carlsson, Djurmiljöenheten, Jordbruksverket, 551 82 Jönköping

Malin Karlsson, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Naturvård, 901 84 Umeå

Olle Kvarnbäck, Hushållningssällskapet, Stockholms och Uppsala län, Box 412, 751 06 Uppsala

Helena Lager, Länsstyrelsen i Kalmar län, Miljöenheten, 391 86 Kalmar

Otto Larsen, Björksätra gård, 141 91 Huddinge
 Lena Landström, Länsstyrelsen, 801 70 Gävle
 Tommy Lennartson, Upplandsstiftelsen, Box 26074, 750 26 Uppsala
 Olle Linder, Åsbergby gård, 741 94 Knivsta
 Åsa Lindqvist, Svenska Djurhälsovården, Box 932, 391 29 Kalmar
 Jonas Lundin, Miljövärdsheten, Länsstyrelsen, 801 70 Gävle
 Åsa Löf, Länsstyrelsen i Stockholms län, naturvårdsxenheten, Box 22067, 104 22 Stockholm
 Eva Mattsson, KRAV, Box 1940, 751 49 Uppsala
 Bengt Nilsson, Länsstyrelsen i Gävleborg, 801 70 Gävle
 Ninni Nordlund, Länsstyrelsen i Jämtlands län, 831 86 Östersund
 Eva Näsman, Länsstyrelsen i Jämtlands län, 831 86 Östersund
 Märta Ohlson, Länsstyrelsen Dalarnas län, 791 84 Falun
 Kerstin Olsson, ICA Handlarnas AB, 170 085 Solna
 Ylva Othzén, Lst i Stlms län, Kulturmiljöenheten, Box 22067, 104 22 Stockholm
 Lars-Olof Ottersgård, box 3053, 831 03 Östersund
 Maria Palm, Länsstyrelsen Västra Götaland, Box 767, 451 26 Uddevalla
 Inger Pehrson, Holms gård, 305 92 Holm
 Sten Persson, Lantbruksenheten, Länsstyrelsen i Östergötland
 Åsa Pettersson, Lantbruksenheten, Box 22067, 104 22 Stockholm
 Sören Pettersson, Länsstyrelsen i Sthlms län, Lantbruksenheten, Box 22067, 104 22 Stockholm
 Gabriele Prenzlän-Enander, Stockholms läns museum, Box 6176, 102 33 Stockholm
 Gun Rudquist, Svenska Naturskyddsföreningen, Box 4625, 116 91 Stockholm
 Anders Räsberg, Länsstyrelsen i Jönköpings län, 551 86 Jönköping
 Hans Röös, Gölingstorp, 515 92 Kinnarumma
 Camilla Sandenskog, Scan Farmek, 532 87 Skara
 Marianne Schönning, Härnebo 8363, 823 92 Holmsveden
 Eva Spörndly, Kungsängens forskningscentrum, SLU, 753 23 Uppsala
 Isabel Sveckke, Norråda, Pl. 8770, 761 74 Norrtälje
 Roger Svensson, SLU, Inst. för Naturvårdsbiologi, Box 7002, 750 07 Uppsala
 Birgitta Svedberg, Länsstyrelsen, 721 86 Västerås
 Karin Södergren, Länsstyrelsen i Södermanlands län, 611 86 Nyköping
 Marina Tell, Land Lantbruk, 105 33 Stockholm
 Anna Tjell, Länsstyrelsen, Box 1025, 871 29 Härnösand
 Karin Ullvén, Centrum för uthålligt lantbruk (CUL), SLU, Box 7077, 750 07 Uppsala
 Anigun Wedin, Länsstyrelsen i Kalmar län, Miljöenheten, 391 86 Kalmar
 Lena Webrink, Länsstyrelsen i Sthlms län, Lantbruksenheten, Box 22067, 104 22 Stockholm
 Anki Weibull, Ekologi & Miljövärd, SLU, 750 07 Uppsala
 Karolina Vessby, Inst för entomologi, SLU, Box 70 44, 750 07 Uppsala
 Lise Wichmann Hansen, Lantbruksenheten, Länsstyrelsen i Värmlands län, 651 86 Karlstad